

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Henōtikon siue Pacificatorivm Dissecti Belgii

Afhakker, Aegidius

Vrsellis, 1618

De Gratiae Divinae Operatione.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-64709](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-64709)

libet malum propensum esse. si per τὸ quodlibet sin- i. Simul
gula malorum genera & species ἀπαρτῶς intel- & semel.
ligantur: neque enim idem homo in prodigalitate
simul & avaritia vitium proclivis est. &c.

DE GRATIAE DIVINAE
OPERATIONE.

VV Alachri de hoc capite sic: Nostri sta-
tuunt Spiritum sanctum ordinariè per
verbi prædicationem alios quidem gravissimo cō-
scientia testimonio convictos miseria sua ἀναπολογί-
τῳ reddere, alios verò efficaciter trahere, mentibus ^{inexcusa-}
eorū illuminatis & affectibus sanatis, adeo ut quā- ^{fabiles.}
vis ex carnis suae ingenio Spiritus operationi non nisi
resistere possint, tamen huius virtute emendati, atq;
in aliam naturam regeneriti, volentesq; facti ex no-
lentibus, non solum credendi facultatem acceperint
sed actu in Euangelij obsequium se addicant, ac
proinde vnicam fidei ac conversionis suae causam
Spiritus sancti gratiam agnoscant. Leydenfes hoc
modo: De conversionis nostrae causis ea nobis sen-
tentia est ut nec hominis ab ea voluntatem, nec
Dei per verbum Spiritumq; operantis gratiam ex-
cludamus, sed illam ut huic subordinatam, hanc
ut illam prævenientem semper & mouentem consti-
deremus, utraque, licet diversissimis modis, ad e-
iusdem operis boni ἀποτέλεσμα concurrente Volun-
tas ea est causa quæ proximè & immediatè vult
bonum, credit, sperat, diligit. Nam cum
omnis actio ex aliqua proximè potentia emanet

hos ipsos conuersionis actus ad voluntatem referri
 necesse est, non ad Deum, quia non Deus in Chri-
 stum credere, sperare, dolere, poenitere dicitur,
 sed voluntas. vnde fit vt hanc causam quoq; istorū
 actuum esse negari nequeat, nisi qui non hominem,
 sed Deum in homine conuerti dixerit. Verū cum
 hi conuersionis actus altioris sint ordinis, nec vale-
 at naturalis & congenita voluntatis potentia illi
 suis viribus producere, superiore & altioris quoq;
 ordinis causa opus fuit, qua voluntatis potentiam
 eleuaret, & nouas vires sufficiens, voluntatem no-
 stram faceret posse, quod ex se non posset, nec hoc
 tantum, sed & dum facit & operatur illa, adesse,
 actumque, vt ita loquamur, comproduceret. Atque
 hac causa Deus est gratiose operans. Quare distincte
 hic voluntatem siue hominem, & Deum siue gra-
 tiam, vt subordinatas quidem, sed non separatas seu
 collaterales causas intuemur, & secundū scriptu-
 ras & rectam rationem, solum hominem dicimus
 credere in Christum, mortificare suum veterem
 hominem, & viuificare nouum, cum timore ac tre-
 more salutem suam operari intellectu, voluntate,
 appetitu, singulis quod suum est agentibus, cum ad
 nullum suppositum aliud ista actiones referri possint,
 praeterquam ad hominem. Rursum, Deum dicimus
 solam & vnicam esse causam, qua gratiose in intel-
 lectum, voluntatem, affectus influxu has potentias
 praeuenit, excitat, viribusq; abunde instruit ad actio-
 nū & aliam productionē, quas ex se, per se, à se, in se in-
 aeternum productura nō fuissent, nec producere po-
 tuissent.

ruiſſent. Ideoq; non homini eiusq; potentijs acceptam ferimus vel minimã conuerſionis laudem, aut acceptam ferri poſſe vel vlla ſpecie putamus, ſed ſoli Deo qui vt intellectus creditu neceſſaria credat, voluntas eligenda velit, appetitus appetat, ſolus effectum dat.

Circa hæc examinari volunt Vvalachri, Num omnes Euangelij prædicatione, conuertantur, quos SPIRITVS SANCTVS conuertere intenderat. Aſſerūt (inquiunt) noſtri. Leydenſes reſpondent: non omnes Euangelij prædicatione conuerti, quos Spiritus ſanctus conuertere intendit, hoc eſt, quorum conuerſionem ac ſalutem ſerid, & ſi non abſolutè vult & deſiderat, & velle ſe vocis publicæ præconio declarat. Maior ſiquidem pars conſilium Dei aduerſus ſe aſpernantur, & indignos ſe vitæ æterna iudicant.

Itē. Vtrum SPIRITVS SANCTVS conuertēdis tantum largiatur ſufficiēs auxiliū, tum præuenientis, tum comitantis gratia, quæ per modum aſſiſtentiæ, voluntatem ita excitet, & moueat, vt ſi velit, poſſit ſe ad credendi actum promouere, an etiam habitualem gratiam, qua volūtatem refringit & regenerat, non eius ſubſtantiam mutando, ſed nouam qualitatem inducendo, veterem paulatim abolendo, vnde fides & conuerſio reiſea conſequantur. Poſterius noſtram, prius Remonſtrantium ſententiam complectitur. Reſpondent Leydenſes, Spiritum Sanctum conuertendis largiri auxiliū ſufficiens & efficax præuenientis & con-

mitantis gratia, qua per modum assistentia, hoc est actionis, voluntatem ita excitat & mouet, vt non solum credere possint sed & velint, licet possint non velle, & gratiam oblatam aspernari. Quod si verò per habitualem gratiam non ipsos fidei ac charitatis habitus, sed aliam quandam qualitatem efficacem intelligant, non repugnamus tale quippiam in voluntatem infundi, modo à qualitate illa voluntatem non irresistibiliter determinari dicant.

Similiter de operandi modo: Nostri (aiunt VValachri) fatentur quidem corruptam hominum naturam Spiritus operationi perpetuo aduersari, imo donec regenerationis beneficio sanata fuerit non nisi aduersari posse, quando quidem *φρονεσις* & *ἔχθρα* τῆς θείης ἀπὸ Paulo nominetur, sed negant interea adeo lægidā Spiritus operationem esse, vt cor lapideū nō auferat, eiusq; loco carneū substituat, aliud. n. esse oppugnare, aliud expugnare & vincere Spiritus actionem: obstrepere quidem Deo voluntatem, sed filij efficaci gratia renouatā Spiritus ductū quam promptissimè sequi. Postquā autem voluntas Spiritus sancti virtute sanari cœpit, dupliciter considerandam esse, vt regnitam, & reliquas adhuc veteris corrupteque naturae circumferentem, posteriori intuitu repugnandi vires retinere: secundum priorem resistere non posse, quia in ea parte semen Dei maneat, quo sic formetur piorum corda ad rectitudinem, vt non praualeat caro, sed à Spiritu dometur, & reluctandi potentia paulatim enervetur. Regenerari enim nos in eam natu-

Pruden-
tia carnis
enimici-
tia in
Deum.

tam, in qua ubi numeris omnibus consummata fuerit, voluntatis libertas erit, ut scribit Augustinus, non posse peccare: perseverantia felicitas, bonum non posse deserere.

Leydenses arguunt VValachros, quod non dixerint Cōtra-Remonstrātes docere operationem Spiritus sancti esse irresistibilem. ipsi questionem sic formant; Queritur num eas omnipotentia vires in conversione hominis ordinaria per verbum explicet Deus, quibus voluntatem ad actionem necessariò & irresistibiliter determinat, ut non possit illa actum suspendere aut contrarium producere. Hoc nos negamus, illi rotundè non affirmant. Nec ille (subdunt) qui ex Augustino adfertur locus, nobis quicquam incommodat, sed potius fratrum de inamissibilitate (liceat his vocibus uti) gratia, in hoc vita curriculo sententiam damnat, cum Perseverantia felicitatem, qua in eo consistit, ut bonum non possit deserere, in eum statum rejiciat, in quo omnibus numeris consummata erit natura nostra.

Deinde VValachri suam sententiam latiùs sic aperiant: Consideramus fidem quatenus est donum Dei, & actio hominis. In respectu dicimus voluntatem se passivè habere, quoniam à Spiritu Dei novam qualitatem accipiat: isto verò activè, quandoquidem ex ista qualitate diuinitus accepta Evangelio assensum praebeat. Ergo actum à Dei Spiritu rectè agere, ipsumque velle à nobis quidem esse, sed bene velle à Deo. Deinde dicunt

dicunt examinandum: num hinc sequatur voluntatem nostram moueri à Deo violenta impulsione, neque secundum naturam proprietatem liberè agere sed homines in truncos & lapides conuerti? Auum Remonstrantes. Negant nostri: arbitramur enim non aboleri voluntatem nostram, Deo in ipsam effundente suam gratiam, quo minus verè voluntas sit, sed nouam creari, non vt voluntas esse incipiat, sed vertatur ex mala in bonam, ex nolente in volentem. Itaque id quod creatura natura est integrum manere, corrigi quod corrupta erat.

Respondent Leydenses: Queritur an Deum voluntatem ex nolente faciat volentem irresistibili potentia, an relicta voluntati libertate non volendi aut nolendi. si prius eligant, duas coactionis proprietates istic reperire est, scilicet primò necessitatem, qua ita ad actum suum determinatur voluntas, vt non possit oppositum, qua cum libertate proprietate pugnat; secundò necessitatem coactionis, qua cum ipsa voluntatis spontanea inclinatione in obiectum pugnat, & non solum libertatem ad oppositum, sed ipsam voluntatis essentiam tollit, cum contra naturam appetitus sit ferri in obiectum coactè, hoc est, contra naturalem inclinationem. Quod si ea quam Contra-Remonstrantes vrgent ratione Deus hominem conuertat, nullum nos discrimen videre ingenuè fatemur inter hominis & trunci viuificationem. Cum enim in homine quantumuis voluntate preedito ita operetur ex ipsorum placitis Deus, vt non possit non volun-

tas agere id quod agit, & sola conuersionis causa sit Spiritus gratia, non cooperante voluntate & hac ex innato principio reluctans Spiritui, ad obedientiam tamen potentia cui resisti nequit flectatur, ita quidem vt causa istius actus dici non possit, certe non alium hunc esse agendi modum censemus, quã si ex lapidibus filios Abraha esset factururus Deus, aut ex limo terra Adamum, aut si contra naturalem inclinationem molem aliquam saxeam sursum attolleret.

Ad extremum quaeritur (aiunt V Valachri) vtrum sola Spiritus efficax gratia sit fidei & regenerationis causa, an etiam voluntas hominis. Hoc Remonstrantibus placet illud verò nostris. Illi enim ad nos alibi his verbis vsi: Videntur, inquiunt, sentire fratres ipsam fidem non esse voluntatis, sed Dei opus, rogamus igitur quis credat? Si homo est, ergo opus voluntatis, si huius opus, ergo proxima causa voluntas. Ex aduerso nostri, velle quidem hominis seu natura, sed bene velle, cuiusmodi est fides, solum esse gratia. Leydenses admittunt discrimen & Contra-Remonstrantes sibi contradicere arguunt.

DE PERSEVERANTIA SANCTORVM.

V Valachri suam ponunt sententiam sic:
Nostri fatentur quidem eos qui Christo
vera fide insiti sunt, & viuificantē Spiritu praditi,